

BASHKIMI EVROPIAN – NEGOCIATAT E ANËTARËSIMIT TË SHQIPËRISË

GRUP-KAPITULLI 1: THEMELORET

ANALIZË KRAHASUESE E PROJEKT-POZICIONIT TË PËRBASHKËT TË NDËRMJETËM

Drafti i Komisionit (6819/26)

26 shkurt 2026

kundrejt

Kompromisi i Presidencës (WK 4322/2026 REV 6)

21 maj 2026

PËRMbledhje Ekzekutive

Ky dokument ofron një krahasim gjithëpërfshirës të dy versioneve të Pozicionit të Përbashkët të Ndërmjetëm të BE-së për negociatat e anëtarësimit të Shqipërisë në kuadër të Grup-kapitullit 1 (Themeloret). Versioni i parë është Drafti i Komisionit i paraqitur në Këshill (dokumenti 6819/26, 26 shkurt 2026). Versioni i dytë është propozimi kompromis i Presidencës (WK 4322/2026 REV 6, 21 maj 2026), i cili përfaqëson tekstin e negociuar mes shteteve anëtare të BE-së.

Analiza identifikon 32 ndryshime thelbësore në 11 fusha tematike. Drejtimi i përgjithshëm i tekstit të majit 2026 është i qartë: ai është politikisht më i fortë, më kritik ndaj qeverisë shqiptare, më specifik në kërkesat e tij dhe më mbrojtës ndaj institucioneve dhe grupeve (SPAK, pakicat, gazetarët, qeverisja vendore) që BE i konsideron nën presion. Teksti i majit largohet nga formulimi i Komisionit me theks te “progresi” dhe kalon drejt një dokumenti të përqendruar te kushtëzimi, që kërkon rezultate të provuara përpara se grup-kapitulli të mund të mbyllet përkohësisht.

Zhvendosjet kryesore politike në tekstin e majit 2026 përfshijnë:

- SPAK përmendet dhe mbrohet shprehimisht — sulmet politike cilësohen si “të shtuara dhe shqetësuese, përfshirë në nivele të larta”;
- Korrupsioni ngrihet nga shqetësim “serioz” në shqetësim “thelbësor” — gjuhë afër vijës së kuqe;
- Rrjetet e patronazhit përmenden për herë të parë si problem i qeverisjes zgjedhore;
- Ndërhyrja parlamentare në hetimet në vijim të SPAK trajtohet në mënyrë specifike;
- Zbatimi i vendimeve të Gjykatës Kushtetuese dhe standardet e Komisionit të Venecias për imunitetin ngrihen në kushte të pikëreferencave për mbyllje;
- Abuzimet me pronën lidhen me zonat e pakicave dhe zonat bregdetare; përmenden shpronësimet pa kompensim të drejtë;
- Integriteti i policisë, autonomia e pushtetit vendor dhe transparencja e ndërmarrjeve shtetërore shndërrohen në kërkesa specifike të matshme;

(8) Pikëreferenca e kriterëve ekonomike zgjerohet nga një rresht i vetëm në një kërkesë me disa kushte.

Matrica krahasuese në faqet vijuese identifikon çdo ndryshim sipas temës, jep referenca të sakta tekstuale me numra faqesh për të dy dokumentet, e kategorizon ndryshimin si I RI, I FORCUAR ose I HEQUR dhe përmbledh rëndësinë e tij politike.

IBAR Shqipëri – Analizë krahasuese | Shkurt 2026 kundrejt Maj 2026 Faqe

MATRICA KRAHASUESE: 32 NDRYSHIMET KRYESORE

Legjenda e llojit të ndryshimit: ■ I RI — përmbajtje e shtuar që nuk ishte në shkurt 2026 ■ I FORCUAR — përmbajtje ekzistuese e ashpërsuar ■ I HEQUR — përmbajtje e pranishme në shkurt 2026, e hequr në maj 2026

#	Tema / Çështja	Pozicioni IBAR – Shkurt 2026 (68/19/26)	IBAR – 21 maj 2026 (WK 4322/2026 REV 6)	Ndryshimi	Rëndësia politike
I. STRUKTURA E DOKUMENTIT					
1	Struktura e dokumentit	Dy seksione: Hyrje (fq. 3-5), ku vlerësohet progresi i Komisionit për kapitujt 23-24, e pasuar nga Projekt-Pozicioni i Përbashkët (fq. 6-34).	Dokument i unifikuar që nis drejtpërdrejt me Projekt-Pozicionin e Përbashkët (fq. 3+). Seksioni i Hyrjes është hequr plotësisht.	I HEQUR	Sinjal diplomatik: teksti i majit eliminon narrativën e Komisionit për "progresin e arritur" dhe kalon drejtpërdrejt te kërkesat dhe pikëreferencat.
II. FUNKSIONIMI I INSTITUCIONEVE DEMOKRATIKE (FDI)					
2	Zgjedhjet bashkiake	Rekomandimet zgjedhore duhet të "zbatohen në mënyrë efektive" — gjuhë e përgjithshme. (fq. 7)	Zbatimi kërkohet "në kohë dhe në mënyrë efektive në funksion të zgjedhjeve të ardhshme bashkiake". (fq. 4)	I FORCUAR	Krijon presion të qartë kohor të lidhur me ciklin e ardhshëm zgjedhor.
3	Barazia në garë / Rrjetet e patronazhit	Nuk përmendet. (fq. 7)	"Shqipëria duhet të sigurojë një fushë loje të barabartë... të parandalojë keqpërdorimin e burimeve shtetërore dhe levave institucionale, si dhe të ulë ndikimin e rrjeteve të patronazhit." (fq. 4)	I RI	Përmendja e parë e qartë nga BE e rrjeteve të patronazhit — kritikë e drejtpërdrejtë politike ndaj praktikave qeverisëse.
4	Koha e konsultimit / Legjislacioni	Vëren se parlamenti po "konsolidohet me kalimin e kohës", (fq. 7)	Përafrimi legjislativ "kërkon një proces të plotë, me kohë të mjaftueshme për konsultime thelbësore". (fq. 4-5)	I FORCUAR	Kritikë e nënkuptuar ndaj ligjeve të nxituara, të miratuara pa konsultim të mjaftueshëm parlamentar.
III. REFORMA NË ADMINISTRATËN PUBLIKE (PAR)					
5	Komiteti ndërpartiak për reformën territoriale	Nuk përmendet. (fq. 8)	"Merr shënim ngritjen e një Komiteti Parlamentar ndërpartiak të dedikuar reformës territoriale." (fq. 5)	I RI	BE sinjalizon vëmendje ndaj debatit për reformën territoriale në Shqipëri; një entitet i ri politik futet në dokument.
6	Autonomia e pushtetit vendor	Nuk përmendet. (fq. 8-9)	"Të mbrohet ndarja e përgjegjësiave ndërmjet niveleve qendrore dhe vendore të qeverisjes, përfshirë autonominë e pushtetit vendor." (fq. 6)	I RI	Reflekton shqetësimet për prirje centralizuese; referencë me rëndësi kushtetuese.
7	Dialog gjithëpërfshirës – Pakicat në PAR	Referencë e përgjithshme për shoqërinë civile. (fq. 8)	Reformat e ardhshme duhet të zhvillohen përmes "dialogut gjithëpërfshirës me të gjithë aktorët, si shoqëria civile dhe përfaqësuesit e pakicave kombëtare". (fq. 5)	I FORCUAR	Pakicat kombëtare përmenden shprehimisht si aktorë të detyrueshëm në reformat administrative.
IV. KAPITULLI 23 – GJYQËSORI					
8	Strategjia e Drejtësisë 2024-2030	Nuk referohet. (fq. 10)	"Të konsolidojë zbatimin përmes Strategjisë së rishikuar të Drejtësisë 2024-2030." (fq. 7)	I RI	Dokumenti strategjik bëhet pikë referencë për kushtëzimin dhe monitorimin.
9	SPAK dhe sulmet politike të nivelit të lartë	"I kërkon Shqipërisë të adresojë efektivisht përpjekjet e zyrtarëve publikë ose politikanëve për të ushtruar ndikim të papërshtatshëm mbi institucionet e drejtësisë." (fq. 10)	"BE shpreh keqardhje dhe i kërkon... të adresojë përpjekjet e shtuara dhe shqetësuese nga zyrtarë publikë ose politikanë, përfshirë në nivele të larta... përfshirë Strukturën e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar (SPAK)." (fq. 7)	I FORCUAR	Katër përshkallëzime: shtohet "shpreh keqardhje"; "të shtuara dhe shqetësuese"; "përfshirë në nivele të larta"; SPAK përmendet shprehimisht. Gjuha më e fortë për prokurorinë në dokument.
10	Standardet e vettingut – Qëndrueshmëria	Vëren hapa pas standardeve të vettingut. (fq. 10)	Shton: "thekson nevojën që Shqipëria t'i mbrojë dhe t'i ruajë këto standarde në mënyrë të qëndrueshme." (fq. 7)	I FORCUAR	Qëndrueshmëria e rezultateve të vettingut bëhet kërkesë e qartë — përgjigje ndaj shqetësimeve për kthim pas pas vettingut.
V. KAPITULLI 23 – ANTIKORRUPSIONI					
11	Ashpërsia: shqetësim "thelbësor" kundrejt "serioz"	Korrupsioni "mbetet fushë me shqetësim serioz". (fq. 12)	Korrupsioni "mbetet fushë me shqetësim thelbësor". (fq. 9)	I FORCUAR	"Thelbësor" sinjalizon status afër vijës së kuqe në gjuhën diplomatike të BE-së — përshkallëzim i rëndësishëm.
12	Rezultatet e SPAK – Vlerësim i qartë	Përmendje e përgjithshme e konsolidimit të kapaciteteve të SPAK. (fq. 12)	"BE mirëpret rezultatet e mira të arritura deri tani nga SPAK dhe gjykatat e tij, përfshirë në rastet e korrupsionit të nivelit të lartë." (fq. 9)	I RI	Vlerësimi publik për SPAK krijon kontrast politik me kritikën për ndërhyrje qeveritare në punën e tij.
13	Parlamenti dhe prezumimi i pafajësisë	Nuk përmendet. (fq. 12)	Deklaratat publike të institucioneve shtetërore për hetime që përfshijnë zyrtarë aktualë/ish-zyrtarë dhe deputetë duhet të respektojnë prezumimin e pafajësisë. (fq. 9)	I RI	Kritikë e drejtpërdrejtë, e nënkuptuar, ndaj komenteve parlamentare që ndërhyjnë në hetimet në vijim të SPAK.
14	Amnistitë / Programet e përputhshmërisë tatimore	"Rithekson rëndësinë që Shqipëria të sigurojë se ndryshimet e ardhshme ligjore janë në përputhje me planet e vendit." (fq. 19)	"I kërkon me urgjencë Shqipërisë të sigurojë që ndryshimet e ardhshme ligjore të jenë plotësisht në funksion të planit të vendit për të ulur në mënyrë të qëndrueshme korrupsionin." (fq. 10)	I FORCUAR	"I kërkon" zëvendëson "rithekson"; vendos një test më të rreptë dhe më të qartë antikorrupsion.
VI. KAPITULLI 23 – LIRIA E SHPREHJES DHE MEDIA					
15	Direktiva anti-SLAPP – Përafrim "i plotë dhe i shpejtë"	"Bën thirrje për përafrim të plotë me Direktivën anti-SLAPP të BE-së." (fq. 14)	"Bën thirrje për përafrim të plotë dhe të shpejtë me Direktivën anti-SLAPP të BE-së." Shton: "rëndësinë e ndjekjes së rekomandimeve të BE-së për anti-SLAPP". (fq. 11)	I FORCUAR	"I shpejtë" shton urgjencë; kërkesa e re për ndjekjen e rekomandimeve forcon llogaridhënien.
16	Siguria e gazetarëve – Pika fokale institucionale	Masa të përgjithshme për sigurinë e gazetarëve. (fq. 14)	Kërkon posaçërisht "pika fokale të caktuara brenda Policisë së Shtetit dhe brenda shërbimeve të prokurorisë" për zbatimin e	I RI	Mekanizëm specifik i llogaridhënies institucionale: policia dhe prokuroria përmenden si organe

			masave për sigurinë e gazetarëve. (fq. 11)		përgjegjëse.
VII. KAPITULLI 23 – E DREJTA E PRONËS					
17	Ndikimi disproportional – Pakicat dhe zonat bregdetare	Nuk përmendet. (fq. 16)	"Ndikim disproportional në zonat ku jeton një numër i madh personash që u përkasin pakicave kombëtare, në zona me vlerë të lartë ekonomike dhe në zona bregdetare." (fq. 13)	I RI	Lidh dështimet e regjistrimit të pronës me padrejtësitë ndaj pakicave dhe abuzimet në zhvillimin bregdetar — politikisht e ndjeshme.
18	Afati i ndërmjetëm T2 2027	Referon vetëm synimet e ndërmjetme 2026/2028. (fq. 16)	Shton "demonstrimin e progresit të preksëm gradual deri në tremujorin e dytë të vitit 2027" për regjistrimin e parë të pronave. (fq. 13)	I RI	Afat specifik në mes të ciklit për monitorim më të rreptë ndërmjet objektivave 2026 dhe 2028.
19	Shpronësimi – Kompensim i drejtë	Nuk përmendet. (fq. 16)	"Shpronësimet në emër të interesit publik shoqërohen me kompensime të drejta për pronarët e ligjshëm." Kërkon edhe klasifikim të qartë të pronave. (fq. 14)	I RI	Adreson drejtpërdrejt abuzimet e vazhdueshme me shpronësimet — veçanërisht të ndjeshme në zonat bregdetare dhe me vlerë të lartë.
VIII. KAPITULLI 23 – PAKICAT KOMBËTARE					
20	Arsimi në gjuhën e pakicave – Pragu i popullsisë	Nuk përmendet. (fq. 17)	"Aksesi në arsim në gjuhën e pakicave duhet të garantohet pa parakushte shtesë ose interpretime tepër të rrepta të pragut të popullsisë." (fq. 14)	I RI	Adreson një mosmarrëveshje konkrete në vijim për pragjet minimale për mësim në gjuhën e pakicave.
21	Të drejtat e pakicave dhe reformat zgjedhore/administrative	Nuk përmendet. (fq. 17)	"I bën thirrje Shqipërisë të respektojë kuadrin ligjor si dhe legjislacionin dytësor në funksion të çdo reforme zgjedhore dhe administrative." (fq. 14)	I RI	Sinjalizon shqetësimin e BE-së se reformat zgjedhore ose administrative të planifikuara mund të ndikojnë negativisht të drejtat e pakicave.
IX. KAPITULLI 24 – DREJTËSI, LIRI DHE SIGURI (JFS)					
22	Integriteti i policisë – Kërkesa të detajuara reforme	"Nevojiten përpjekje të mëtejshme për të adresuar çështjet e integritetit brenda policisë, e cila mbetet shumë e cenueshme ndaj korrupsionit." (fq. 18)	Kërkon "hapa vendimtarë dhe të qëndrueshëm për të forcuar integritetin brenda policisë, për të siguruar hetime të vazhdueshme dhe të plota nga Agjencia e Mbikëqyrjes Policore, për të adresuar numrin e lartë të rasteve të siguruar emërime, transferime dhe ngritje në detyrë të bazuara në meritë dhe transparente." (fq. 15)	I FORCUAR	Nga "përpjekje të mëtejshme" në reforma institucionale konkrete: AMP, ulje e rotacioneve dhe karrierë e bazuar në meritë.
23	FATF / Ndryshimet e ardhshme në të drejtën penale	"Rithekson rëndësinë që Shqipëria të sigurojë se ndryshimet e ardhshme ligjore janë në përputhje me planet e vendit." (fq. 19)	"I kërkon Shqipërisë të sigurojë se ndryshimet e ardhshme ligjore janë në përputhje me planet e vendit dhe avancojnë luftën kundër krimit të organizuar." (fq. 16)	I FORCUAR	"I kërkon" zëvendëson "rithekson"; vendoset standard më i lartë — ndryshimet duhet ta çojnë përpara luftën kundër krimit të organizuar.
X. KRITERET EKONOMIKE					
24	E drejta kontraktore dhe ndërmarrjet shtetërore	Referon "siguri të dobët ligjore" dhe "aktivitet ekonomik informal". (fq. 25)	Përmend shprehimisht "vështirësi në zbatimin e së drejtës kontraktore, të të drejtave të pronës... mangësi në transparencën dhe logaridhënien e ndërmarrjeve shtetërore". (fq. 22)	I FORCUAR	Dobësi të përgjithshme strukturore → dështime të emëruara: zbatim i kontratave, transparencë e NSH-ve.
25	Korrupsioni në sektorin e pasurive të paluajtshme dhe ndërtimit	Nuk përmendet. (fq. 25)	"Shqipëria duhet të trajtojë çrregullimet që ende ekzistojnë në sektorët e pasurive të paluajtshme dhe industrisë së ndërtimit për shkak të korrupsionit, titujve të paplotë të pronësisë, dobësive në kuadrin ligjor dhe transakcioneve jofinanciare." (fq. 22)	I RI	Paragraf krejtësisht i ri — lidh drejtpërdrejt sektorin e pasurive të paluajtshme dhe ndërtimit me korrupsionin dhe informalitetin.
XI. PIKËREFERENCAT E MBYLLJES					
26	Horizontal – Transparenca e monitorimit të udhërrëfyesve	"Dialog aktiv me shoqërinë civile." (fq. 26)	"Monitorim publikisht i aksesueshëm i udhërrëfyesve" + "dialog i plotë dhe gjithëpërfshirës me të gjithë aktorët". (fq. 23)	I FORCUAR	Shton kërkesën për transparencë publike; zgjeron "shoqërinë civile" në "të gjithë aktorët".
27	Horizontal – Zgjedhjet dhe mbikëqyrja parlamentare	Gjuhë e përgjithshme për institucionet demokratike. (fq. 26)	Shton "zhvillimin e zgjedhjeve, plotësisht në përputhje me rekomandimet e OSBE/ODIHR" dhe "llogaridhënien dhe efektivitetin, përfshirë mbikëqyrjen dhe funksione të tjera të Kuvendit". (fq. 23)	I FORCUAR	Përputhja me OSBE/ODIHR bëhet pikëreferencë e qartë mbylljeje; funksionet mbikëqyrëse të parlamentit përmenden shprehimisht.
28	Pikëreferenca e Kap. 23 – Gjykata Kushtetuese dhe imuniteti	"Përfaqësuesit e pushtetit ekzekutiv dhe legjislativ të përbahen nga ndërhyrjet e papërshtatshme." (fq. 27)	Shton: "të zbatojnë vendimet e Gjykatës Kushtetuese dhe të zbatojnë standardet evropiane, në veçanti ato të përcaktuara nga Komisioni i Venecias lidhur me vendimet për imunitetin." (fq. 24)	I RI	Zbatim i vendimeve të Gjykatës Kushtetuese dhe standardet e Venecias për imunitetin bëhen kërkesa formale për mbylljen e pikëreferencave.
29	Pikëreferenca e Kap. 23 – Referimet antikorruption në SPAK	"Sigurimi i referimit në prokurori dhe ndjekja e kujdesshme nga autoritetet përkatëse." (fq. 28)	"Sigurimi i një historiku të qëndrueshëm referimesh proaktive dhe cilësore në prokurori nga institucionet shtetërore dhe agjencitë ligjzbatuese, veçanërisht në SPAK." (fq. 25-26)	I FORCUAR	SPAK përmendet shprehimisht si objektivi kryesor i referimeve në pikëreferencë; "historik i qëndrueshëm" forcon kushtëzimin.
30	Pikëreferenca e Kap. 23 – Zbatimi i të drejtave të pronës	"Zbaton efektivisht vendimet gjyqësore." (fq. 30)	"Zbaton në mënyrë efektive dhe në kohë të gjitha vendimet gjyqësore... në veçanti vendimet përfundimtare që njohin të drejtën e ish-pronarit për pronë, duke i dhënë fund moszbatimit të zgjatur... përfshirë vendimet e GJEDNJ-së... proces të rregullt në rastet e shpronësimit." (fq. 27)	I FORCUAR	Shtohen vendimet e GJEDNJ-së; shtohet procesi i rregullt për shpronësimet; "moszbatim i zgjatur" identifikohet formalisht si dështim sistematik që duhet mbyllur.
31	Pikëreferenca e Kap. 23 – Pakicat kombëtare	"Zbatim i përmirësuar i legjislacionit dytësor për pakicat kombëtare." (fq. 30)	"Zbatim i plotë dhe efektiv i Ligjit për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare dhe i gjithë legjislacionit të tij dytësor." (fq. 27)	I FORCUAR	"I përmirësuar" → "i plotë dhe efektiv"; përmendet ligji specifik (96/2017) — më i fortë dhe më i saktë ligjërisht.
32	Pikëreferenca e kriterëve ekonomike	"Shqipëria përmbush kriterin e të qenit ekonomi tregu funksionale." (një rresht, fq. 34)	Shton: "mjedis të qëndrueshëm biznesi që ofron konkurrencë të ndershme mes operatorëve vendas dhe të huaj, transparencë dhe llogaridhënie të rritur të ndërmarrjeve shtetërore, informalitet të reduktuar dhe kuadër fiskal të parashikueshëm që siguron përputhshmëri tatimore dhe ul evazionin fiskal." (fq. 31)	I FORCUAR	Pikëreferencë me një rresht → pikëreferencë me shumë kushte dhe kërkesa strukturore konkrete.

ANALIZË E DETAJUAR E NDRYSHIMEVE

Ky seksion jep një analizë seksion pas seksioni të dallimeve thelbësore ndërmjet Projekt-Pozicionit të Përbashkët të Ndërmjetëm të Komisionit (6819/26, 26 shkurt 2026) dhe propozimit kompromis të Presidencës (WK 4322/2026 REV 6, 21 maj 2026). Referencat e faqeve jepen në kllapa për secilin dokument.

1. Struktura e dokumentit

Drafti i Komisionit i shkurtit 2026 (fq. 1-5) hapet me një seksion formal Hyrjeje (Seksioni I), i cili jep vlerësimin e përgjithshëm të Komisionit për progresin e Shqipërisë në kapitujt 23 dhe 24 dhe shpjegon bazën e draft-pozicionit. Ky seksion Hyrjeje — që përfshinte një formulim përgjithësisht pozitiv për përmbushjen e pikëreferencave të ndërmjetme nga Shqipëria — mungon tërësisht në tekstin e Presidencës të majit 2026. Dokumenti i majit nis drejtpërdrejt me Projekt-Pozicionin e Përbashkët të Ndërmjetëm të BE-së, duke eliminuar narrativën e progresit dhe duke u fokusuar vetëm te kërkesat e mbetura. Ky ndryshim strukturor është në vetvete një deklaratë politike: versioni i majit ka më pak synim të njohë atë që është bërë dhe më shumë të përcaktojë atë që mbetet e papranueshme.

2. Funksionimi i institucioneve demokratike (FDI)

Drafti i shkurtit (fq. 7) kërkon në mënyrë të përgjithshme zbatimin e rekomandimeve zgjedhore. Teksti i majit (fq. 4) e mpreh ndjeshëm këtë duke e lidhur zbatimin me “zgjedhjet e ardhshme bashkiake”, çka krijon presion të qartë politik në kohë. Më e rëndësishmja, versioni i majit fut dy koncepte krejtësisht të reja që mungonin në draftin e shkurtit: kërkon që Shqipëria të “sigurojë një fushë loje të barabartë për të gjithë kandidatët duke marrë masa për të parandaluar keqpërdorimin e burimeve shtetërore dhe levave institucionale, si dhe duke ulur ndikimin e rrjeteve të patronazhit”. Termi “rrjete patronazhi” është politikisht i ngarkuar dhe përfaqëson përmendjen e parë të qartë nga BE të këtij problemi strukturor në kuadrin e anëtarësimit. Për funksionimin e parlamentit, versioni i majit (fq. 4-5) shton se përafrimi legjislativ “kërkon një proces të plotë, me kohë të mjaftueshme për konsultime thelbësore” dhe se proceset e konsultimit duhet të jenë “më gjithëpërfshirëse” si në nivel qendror ashtu edhe në nivel vendor. Kjo përfaqëson kalimin nga inkurajimi i përgjithshëm i transparencës në draftin e shkurtit drejt një kritike specifike për mënyrën se si Shqipëria ka zhvilluar proceset ligjvënëse.

3. Reforma në administratën publike (PAR)

Tre shtesa e dallojnë tekstin e majit nga drafti i shkurtit në këtë fushë. Së pari, versioni i majit (fq. 5) merr shënim ngritjen e “një Komiteti Parlamentar ndërpartiak të dedikuar reformës territoriale” — një entitet i ri politik që nuk shfaqej në draftin e shkurtit dhe që sinjalizon vëmendjen dhe interesin e BE-së për debatin mbi reformën territoriale në Shqipëri. Së dyti, dhe më e rëndësishmja, teksti i majit (fq. 6) shton kërkesën për të “mbrojtur ndarjen e përgjegjësi ndërmjet niveleve qendrore dhe vendore të qeverisjes, përfshirë autonominë e pushtetit vendor” — një referencë që pasqyron shqetësime për centralizimin dhe ekuilibrin kushtetues. Së treti, versioni i majit kërkon që reformat e ardhshme në administratën publike të kryhen përmes “dialogut gjithëpërfshirës me të gjithë aktorët, si shoqëria civile dhe përfaqësuesit e pakicave kombëtare” (fq. 5), duke shtuar pakicat kombëtare si aktorë të shprehur, kërkesë që mungonte në tekstin e shkurtit.

4. Kapitulli 23: Gjyqësori

Teksti i majit (fq. 7) hap seksionin për gjyqësorin duke i kërkuar Shqipërisë të “konsolidojë zbatimin e reformave përmes Strategjisë së rishikuar të Drejtësisë 2024-2030” — një dokument specifik politikash që nuk shfaqet askund në draftin e shkurtit. Kjo krijon një pikë konkrete kushtëzimi, kundrejt së cilës mund të matet zbatimi. Ndryshimi më i rëndësishëm politikisht në seksionin e gjyqësorit lidhet me sulmet ndaj institucioneve të drejtësisë. Drafti i shkurtit (fq. 10) “i kërkon Shqipërisë të adresojë efektivisht përpjekjet e zyrtarëve publikë ose politikanëve për të ushtruar ndikim të papërshtatshëm mbi institucionet e drejtësisë dhe sulmet personale ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve”. Teksti i majit (fq. 7) e transformon ndjeshëm këtë formulim: “BE shpreh keqardhje dhe i kërkon Shqipërisë të adresojë efektivisht përpjekjet e shtuara dhe shqetësueset nga zyrtarë publikë ose politikanë, përfshirë në nivele të larta, për të ushtruar ndikim të papërshtatshëm mbi institucionet e drejtësisë, përfshirë Strukturën e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar (SPAK), si dhe sulmet personale ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve.” Katër përshkallëzime përfshihen në këtë paragraf: shtohet “shpreh keqardhje”, pra shprehje formale e zhgënjimit të BE-së; “të shtuara dhe shqetësuese” i paraqet sulmet si në përfaqësim; “përfshirë në nivele të larta” sinjalizon vetëdije për rangun politik të personave të përfshirë; dhe SPAK përmendet shprehimisht si objekt që kërkon mbrojtje. Kjo është ndër formulimet më të forta për prokurorinë në të gjithë dokumentin. Përveç kësaj, versioni i majit (fq. 7) shton kërkesën që Shqipëria “t’i mbrojë dhe t’i ruajë këto standarde [të vettingut] në mënyrë të qëndrueshme” — një përgjigje ndaj shqetësimeve për kthim pas pas vettingut, pa ekuivalent në draftin e shkurtit.

5. Antikorrupsioni

Katër ndryshime kryesore shfaqen në këtë seksion. Së pari, karakterizimi i korrupsionit përshkallëzohet nga “fushë me shqetësim serioz” (shkurt, fq. 12) në “fushë me shqetësim thelbësor” (maj, fq. 9). Në gjuhën diplomatike të BE-së, ky është një hap i rëndësishëm drejt sinjalizimit se progresi është kusht për vijimin e procesit të anëtarësimit. Së dyti, teksti i majit (fq. 9) shton njohje të qartë të arritjeve të SPAK: “BE mirëpret rezultatet e mira të arritura deri tani nga SPAK dhe gjykatat e tij, përfshirë në rastet e korrupsionit të nivelit të lartë.” Ky vlerësim specifik, që mungon në draftin e shkurtit, nuk është thjesht diplomatik: ai krijon një kontrast të qëllimshëm politik me kritikën për ndërhyrjet e qeverisë në punën e SPAK. Së treti, versioni i majit fut një kërkesë të re (fq. 9) që deklaratat publike nga institucionet shtetërore, zyrtarët publikë dhe autoritetet publike mbi hetimet në vijim që përfshijnë zyrtarë aktualë dhe ish-zyrtarë, si dhe deputetë, duhet të respektojnë prezumimin e pafajësisë dhe të mos ndërhyjnë në procedimet në vijim. Kjo është përgjigje e drejtpërdrejtë ndaj rasteve të dokumentuara të komenteve parlamentare dhe ekzekutive për çështjet e SPAK. Së katërti, për amnistinë dhe programet vullnetare të

përputhshmërisë tatimore, drafti i shkurtit (fq. 19) “rithekson rëndësinë” e përputhjes me planet; teksti i majit (fq. 10) “i kërkon” Shqipërisë të sigurojë që ndryshimet e ardhshme në të drejtën penale të jenë “plotësisht në funksion të planit të vendit për të ulur në mënyrë të qëndrueshme korrupsionin” — një test më i rreptë dhe më i orientuar drejt së ardhmes.

6. Liria e shprehjes dhe media

Teksti i majit forcon dispozitën anti-SLAPP duke shtuar “të shpejtë” në thirrjen për “përafrim të plotë dhe të shpejtë me Direktivën anti-SLAPP të BE-së” (fq. 11), si dhe shton një kërkesë të re për ndjekjen e rekomandimeve të BE-së për anti-SLAPP. Më konkretisht, versioni i majit specifikon se zbatimi duhet të sigurohet “në veçanti nga pikat fokale të caktuara brenda Policisë së Shtetit dhe brenda shërbimeve të prokurorisë” — një mekanizëm specifik llogaridhënieje institucionale që nuk shfaqet në draftin e shkurtit (fq. 14). Kjo krijon përgjegjësi institucionale të emërtuar për detyrimet që lidhen me sigurinë e gazetarëve.

7. E drejta e pronës

Teksti i majit fut tre shtesa thelbësore në seksionin e pronës. Së pari (fq. 13), ai vëren “ndikimin disproporcional në zonat ku jeton një numër i madh personash që u përkasin pakicave kombëtare, në zona me vlerë të lartë ekonomike dhe në zona bregdetare” — një deklaratë që mungon plotësisht në draftin e shkurtit dhe që lidh qartë dështimet e regjistrimit të pronës me padrejtësitë ndaj pakicave dhe problemin e diskutuar gjerësisht të abuzimeve me pronat bregdetare. Së dyti (fq. 13), teksti i majit shton “demonstrimin e progresit të prekshëm gradual deri në tremujorin e dytë të vitit 2027” si afat të ri të ndërmjetëm për regjistrimin e parë të pronave, duke vendosur një pikë monitorimi mes synimeve të vitit 2026 dhe 2028 që përmendeshin tashmë në draftin e shkurtit. Së treti (fq. 14), versioni i majit shton se shpronësimet “në emër të interesit publik shoqërohen me kompensime të drejta për pronarët e ligjshëm” dhe kërkon një proces të qartë klasifikimi të pronave për të shmangur keqklasifikimin. Këto shtesa adresojnë drejtpërdrejt shqetësimet e vazhdueshme për abuzimet me shpronësimet në zona me vlerë të lartë dhe në bregdet.

8. Pakicat kombëtare

Dy shtesa në tekstin e majit janë politikisht të rëndësishme. Së pari (fq. 14), versioni i majit kërkon që “aksesi në arsim në gjuhën e pakicave të garantohet pa parakushte shtesë ose interpretime tepër të rrepta të pragut të popullsisë”. Kjo adreson një mosmarrëveshje specifike dhe të vazhdueshme për praktikatat administrative që kufizojnë në mënyrë efektive mësimin në gjuhën e pakicave. Së dyti (fq. 14), teksti i majit i bën thirrje Shqipërisë “të respektojë kuadrin ligjor si dhe legjislacionin dytësor në funksion të çdo reforme zgjedhore dhe administrative” — një paralajmërim që ndryshimet zgjedhore të planifikuara nuk duhet të ndikojnë negativisht të drejtat e pakicave, duke pasqyruar vetëdijen e BE-së për propozime konkrete reformash në diskutim.

9. Kapitulli 24: Drejtësi, liri dhe siguri

Teksti i majit forcon ndjeshëm kërkesat për integritetin e policisë. Drafti i shkurtit (fq. 18) vëren se “nevojiten përpjekje të mëtejshme për të adresuar çështjet e integritetit brenda policisë”. Versioni i majit (fq. 15) e zëvendëson këtë me kërkesën për “hapa vendimtarë dhe të qëndrueshëm”, duke specifikuar “hetime të vazhdueshme dhe të plota nga Agjencia e Mbikëqyrjes Policore, adresimin e numrit të lartë të rotacioneve dhe sigurimin e emërimeve, transferimeve dhe ngritjeve në detyrë të bazuara në meritë dhe transparente brenda policisë”. Ky kalim nga një thirrje e përgjithshme drejt një agjende të veçantë reforme institucionale reflekton vetëdijen e BE-së për probleme konkrete në qeverisjen e policisë. Për çështjen e FATF, drafti i shkurtit “rithekson rëndësinë” që ndryshimet e ardhshme në të drejtën penale të jenë në përputhje me planet e Shqipërisë; teksti i majit (fq. 16) “i kërkon” Shqipërisë ta sigurojë këtë dhe shton kërkesën që ndryshime të tilla “të avancojnë luftën kundër krimit të organizuar” — një standard më i lartë dhe më specifik.

10. Kriteret ekonomike

Seksioni ekonomik i draftit të shkurtit (fq. 25) identifikon si probleme të vazhdueshme “sigurinë e dobët ligjore, nivelin e lartë të aktivitetit ekonomik informal”. Versioni i majit (fq. 22) jep një renditje më të detajuar dhe më kritike, duke përmendur shprehimisht “vështirësitë në zbatimin e së drejtës kontraktore, të të drejtave të pronës... mangësitë në transparencën dhe llogaridhënien e ndërmarrjeve shtetërore” si kufizime të vazhdueshme për funksionimin e ekonomisë së tregut. Më e rëndësishmja, teksti i majit fut një paragraf krejtësisht të ri (fq. 22), ku vëren se “Shqipëria duhet të trajtojë çrregullimet që ende ekzistojnë në sektorët e pasurive të paluajtshme dhe industrisë së ndërtimit për shkak të korrupsionit, titujve të paplotë të pronësisë, dobësive në kuadrin ligjor dhe transaksioneve jofinanciare”. Kjo kritikë specifike për sektorin, pa ekuivalent në draftin e shkurtit, lidh drejtpërdrejt sektorët e ndërtimit dhe pasurive të paluajtshme me korrupsionin dhe informalitetin.

11. Pikëreferencat e mbylljes: ndryshimet kryesore

Teksti i majit forcon pikëreferencat e mbylljes në disa kapituj. Në pikëreferencën horizontale (fq. 23), kërkesa për “dialog aktiv me shoqërinë civile” bëhet “monitorim publikisht i aksesueshëm i udhërrëfyesve” përmes “dialogut të plotë dhe gjithëpërfshirës me të gjithë aktorët”, duke shtuar një detyrim transparence publike. Pikëreferenca e udhërrëfyesit FDI forcohet duke kërkuar që zgjedhjet të zhvillohen “plotësisht në përputhje me rekomandimet e OSBE/ODIHR” dhe duke specifikuar “llogaridhënien dhe efektivitetin, përfshirë mbikëqyrjen dhe funksione të tjera të Kuvendit”. Për kapitullin 23, pikëreferenca e mbylljes për gjyqësorin (fq. 24) shton se përfaqësuesit e ekzekutivit dhe legjislativit duhet të përmbahen nga ndërhyrjet “për të zbatuar vendimet e Gjykatës Kushtetuese dhe për të zbatuar standardet evropiane, në veçanti ato të përcaktuara nga Komisioni i Venecias lidhur me vendimet për imunitetin”. Kjo e bën zbatimin e vendimeve të Gjykatës Kushtetuese dhe standardet e imunitetit kushte formale për pikëreferencat e mbylljes. Pikëreferenca antikorrupsion (fq. 25-26) shton SPAK si objekt të qartë referimi, duke kërkuar “një historik të qëndrueshëm referimesh proaktive dhe cilësore në prokurori nga

institucionet shtetërore dhe agjencitë ligjzbatuese, veçanërisht në SPAK". Pikëreferenca për pronën (fq. 27) zgjerohet ndjeshëm për të përfshirë vendimet e GJEDNJ-së, procesin e rregullt në shpronësime dhe identifikimin e "situatave të zgjata të moszbatimit" si dështim sistemik që duhet mbyllur. Pikëreferenca për pakicat (fq. 27) kalon nga "zbatim i përmirësuar" në "zbatim i plotë dhe efektiv" i një ligji të emërtuar shprehimisht. Së fundi, pikëreferenca e kriterëve ekonomike (fq. 31) — një rresht i vetëm në draftin e shkurtit — zgjerohet në një kërkesë me shumë kushte që mbulon konkurrencën e ndershme, transparencën e ndërmarrjeve shtetërore, uljen e informalitetit dhe përputhshmërinë tatimore.

Dokumenti i përgatitur: 21 maj 2026 | Burimet: Dokumenti i Këshillit të BE-së 6819/26 (26 shkurt 2026) dhe WK 4322/2026 REV 6 (21 maj 2026)